

УДК: 519.21

О.О. Будкевич

МОДЕЛЮВАННЯ ТА АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В даній статті представлена кореляційно-регресійна модель залежності динаміки кількості зарубіжних та іноземних туристів в Україні. Також за допомогою моделі був проведений аналіз динаміки туристичної діяльності в країні.

This article is about the correlation and regression model according to the dynamics of foreign and domestic tourists in Ukraine. Using this model we have analyzed the dynamic of the tourist industry in Ukraine.

Ключові слова: кореляційно-регресійна модель, зарубіжний туризм, іноземний туризм, туристичний потік.

На сьогоднішній день туризм є невід'ємною частиною життя сучасного суспільства. Він є поліфункціональним явищем і виконує наступні функції: культурну, рекреаційну, соціальну, просвітницьку, економічну, виховну, екологічну та багато інших. Туризм виступає в якості засобу саморозвитку та комунікації, він підвищує рівень загальної культури та освіти людини. Туристами вважаються ті особи, які подорожують місцями, що знаходяться за межами їх постійного перебування впродовж періоду, який не перевищує одного року, з метою відпочинку, дозвілля, спорту, лікування та оздоровлення, а також відвідання родичів та знайомих тощо. Спілкування різних культур та різних народів сприяє саморозвитку та взаємозбагаченню культури і

відіграє велику роль в порозумінні на планеті, укріпленні миру та поширенні ділових контактів. Багатофункціональність туризму відображається його комплексним характером мотивації, що спонукає суспільство до здійснення подорожей та їх організації, а також до обслуговування туристів. Комплексність – це найхарактерніша риса туризму, що є основою задоволення соціальних потреб людини [1].

Сьогодні туризм – це одна з найбільших сталих складових світової економіки, яка за останні десять років має стрімкі та стабільні темпи зростання, тому вважається одним з найперспективніших напрямків соціально-економічного розвитку в світі. За даними всесвітньої організації туризму (UNWTO) за останні роки в світі загальна кількість туристів становила майже 900 мільйонів осіб. За прогнозами експертів ця кількість до 2020 року збільшиться до 1,6 мільярдів туристів на рік. Приємною новиною є те, що вже п'ятий рік поспіль Україна входить в десятку найвідвідуваніших країн світу, вона поступається лише таким країнам як: США, Велика Британія, Німеччина, Франція, Іспанія, Італія, Мексика та Китай [2,6].

Щодо ринку туристичних послуг в Україні, то він знаходиться поки що на стадії свого становлення. Недивлячись на це, ринок туристичних послуг намагається відтворювати у своєму розвитку особливості реформування суспільних інституцій та господарства. Україна відноситься до тих країн, де туризм, як активний спосіб проведення дозвілля, заохочується державою, стимулюється та пропагується шляхом соціалізації туристичних послуг та є частиною способу життя населення. Тривале домінування внутрішнього туризму за часів Радянського Союзу зумовило різке зростання попиту на міжнародний туризм з дев'яностих років і до сьогодні, але недосконалість механізмів організації туристичних послуг та їх надання залишається значною проблемою в умовах глобальної конкуренції. Вивченням проблем розвитку туризму в Україні займалися: Любіцева О.О., Гонтаржевська Л.І., Філіпенко С.В., Матюхін В.О та інші [3, с. 79].

Міжнародний (зарубіжний) туризм поділяється на іноземний (в'їзний) та зарубіжний (виїзний). Іноземний туризм – це організація прийому іноземних туристів на території своєї країни. Зарубіжний туризм – це організація виїзду вітчизняних туристів до інших країн [3, с. 7]. Також існує внутрішній туризм. Внутрішній туризм – це поїздки в межах певної країни громадянами цієї країни та особами, що проживають в ній.

Метою даної статті є моделювання та аналіз динаміки суто зовнішньої туристичної діяльності в Україні. Проаналізуємо дані за 2000–2010 роки включно (таблиця 1):

Таблиця 1.

Динаміка іноземного та зарубіжного туризму в Україні

Роки	іноземний туризм (млн. осіб)	зарубіжний туризм (млн. осіб)
2000	6,4	13,4
2001	9,1	14,8
2002	10,5	14,7
2003	12,5	14,7
2004	15,4	15,4
2005	17,6	16,4
2006	18,9	16,8
2007	23,1	17,3
2008	25,4	15,4
2009	20,7	15,3
2010	21,2	15,6

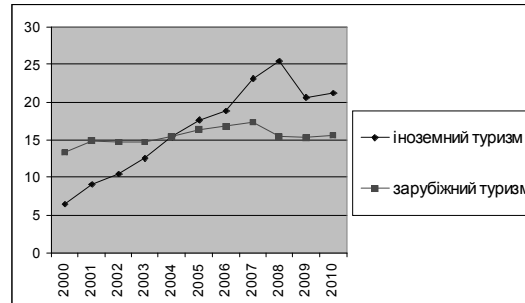

Рис. 1. Графік динаміки потоку іноземних туристів до України та зарубіжних туристів з України (млн. осіб) [Графік створений автором]

В таблиці наведені дані за останні десять років згідно зі статистичною інформацією по туризму від Державного комітету статистики України [4,5].

На графіку бачимо постійні зміни в динаміці потоку іноземних туристів з України, в той час коли зарубіжний туризм залишається майже незмінним. Різне зменшення відвідування України іноземними туристами після 2008 року зумовлено світовою економічною кризою. Порівняно з 2008 роком, в 2009 році Україну відвідало на 4,7 млн. осіб менше, а в 2010 році – на 4,2 млн. осіб, тобто 20,7 і 21,2 млн осіб відповідно.

Щодо зарубіжного туризму, то світова економічна криза скоротила кількість вітчизняних туристів в 2008 році лише на 100 тисяч осіб, а в 2010 році порівняно з 2008 роком вітчизняних туристів вже на 200 тисяч осіб більше виїхало за кордон. Тобто світова економічна криза не сильно вплинула на зарубіжний туризм в Україні.

Щодо географічної структури наданих туристичних послуг, то домінуючу позицію в Україні (у зарубіжному і в іноземному туризмі) має Європейський регіон. Як у візному, так і у виїзному туризмі порівняно з іншими регіонами він досягає 90% (див. рис. 2 і 3). 8% та 13% в іноземному та зарубіжному туризмі відповідно припадає на інші країни, серед яких, наприклад, США, Єгипет [7, 8].

З семи країн, туристи з яких найбільше відвідують Україну, 4 входять до Євросоюзу і 5 мають ВВП вище \$10000 на душу населення. Це означає, що Україною зацікавлені, в першу чергу, більш розвинені держави, що є великою перевагою для нашої країни [9].

Українці, в свою чергу, надають перевагу країнам-сусідам (де мешкають їх родичі та знайомі), а також теплим країнам з доступними (дешевими) туристичними послугами для відпочинку (Туреччина, Єгипет).

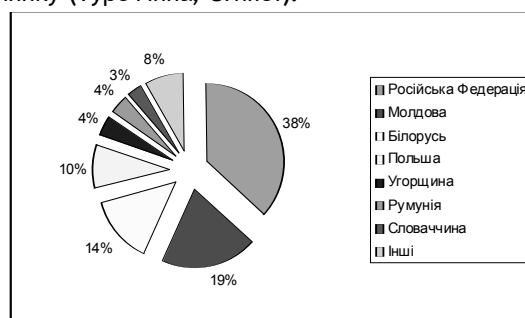

Рис. 2 Географічна структура туристичних потоків іноземних туристів (млн. осіб) до України в 2010 р. [Діаграма створена автором]

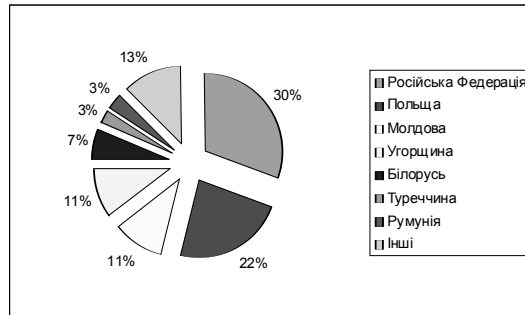

Рис. 3. Географічна структура туристичних потоків зарубіжних туристів (млн. осіб) з України в 2010 р. [Діаграма створена автором]

Проаналізувавши географічну структуру туристичних потоків іноземних та зарубіжних туристів, а також динаміку потоку іноземних туристів до України та зарубіжних туристів з України, можна оцінити впливовість ситуації світового ринку туристичних послуг на туристичну галузь в Україні.

Отже, X – це кількість іноземних туристів в Україні, а Y – кількість зарубіжних туристів. В Excel на основі статистичних даних з таблиці 1, використавши статистичну функцію ЛИНЕЙН побудуємо модель лінійної парної регресії для періодів 2000–2007 та 2000–2010. Виходячи з отриманих результатів, маємо лінійне рівняння регресії для періоду 2000–2007:

$$Y = 12,22285 + 0,226584 \cdot x, R^2 = 0,939445, \quad (1)$$

для періоду 2000–2010:

$$Y = 13,30558 + 0,129638 \cdot x, R^2 = 0,533786, \quad (2)$$

За допомогою рівнянь (1) і (2) можна оцінити збитки від кризи 2008 року, використовуючи прогноз, який може бути зроблений за моделью (1).

Отже, можна зробити наступні висновки:

– В період з 2000 по 2010 роки в Україні кількість іноземних туристів зросла, якщо не брати до уваги кризи 2008 року. А кількість зарубіжних туристів залишається стабільною (майже не змінною).

– Динаміка туристичної діяльності в Україні збігається із загальноосвітніми тенденціями в період стабільності.

– У географічній структурі туристичних потоків як до України, так і з України домінуюче значення за собою тримає європейський регіон, а в його межах перед усім країни сусіди, більшість з яких входять до Євросоюзу та мають ВВП більше, ніж \$10000 на душу населення, що є значною перевагою для України.

1. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг. – К., 2002 (<http://in1.com.ua/book/422/>);
2. www.unwto.org (<http://www.unwto.org/facts/eng/vision.htm>);
3. Гонтаржевська Л. І. Ринок туристичних послуг в Україні – Д., 2008. – С. 7, 79;
4. <http://www.ukrstat.gov.ua/oper->

ativ/operativ2007/tyr/tyr u/potoki2006 u.htm; 5. <http://www.tourism.gov.ua/publ.aspx?id=2183>;
6. <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,1266022,00.html>; 7. <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/tyr/tyr u/vig2010 u.htm>; 8. <http://novosti-turbiznesa.info/article/dovidka-pro-dinamiku-turistichnih-potokiv-v-ukraini-za-9-mis-2010-r.html>; 9. www.wikipedia.org.